

Economía feminista: desafíos, propostas, alianzas

Entrepobos/Entrepueblos/Entrepobles/Herriarte

A estas alturas do século XXI, son cada vez máis as voces que resaltan o carácter multidimensional dos retos que nos formula a chamada «crise global» do sistema capitalista tal como o coñecemos nas últimas décadas: crise alimentaria, enerxética, dos coidados, crise económica e financeira, crise climática e ecolóxica, crise de representación política, etc. Pero non temos varios planetas, nin sociedades nas que se desenvolvan por separado cada unha destas dimensións, senón que todas conflúen e interactúan sobre unha mesma realidade física e social. Isto é o que outorga maior complexidade aos desafíos do que se ten chegado a sintetizar como «conflicto capital-vida».

*Trátase de
contribuír á
construción
das diferentes
soberanías
sociais, como
alternativas
fronte á crise
global,
e de facelo
dende unha
perspectiva
feminista*

De aí a necesidade de apostar por enfoques integrais, multifactoriais nas análises, e de aí tamén a necesidade de apostar por procesos emancipadores incluíntes desta complexidade.

Trátase, por un lado, de contribuír á construción das diferentes soberanías sociais, como alternativas fronte á crise global, e de facelo dende unha perspectiva feminista, promovendo análises e prácticas despatriarcalizadoras, tanto da inxusta realidade que pretendemos transformar, como dos movementos e propostas que se propoñen como alternativas.

Éste era o propósito da traxectoria que iniciamos en 2011 co proxecto «O futuro nas nosas mans: Estratexia de Educación/ acción cara a unha sustentabilidade activa fronte á crise global», para o que contamos co cofinanciamento da *Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament* e o *Ajuntament de Barcelona*, pero cuxas actividades en diferentes ámbitos, mesmo con este cofinanciamento, terían sido totalmente imposibles sen a complicidade de incontables compañeiras e compañeiros de diferentes movementos sociais e organizacións aliadas coas que compartimos estas mesmas inquedanzas.

Neste empeño a economía feminista e as experiencias dos movementos de mulleres en América Latina son referencias imprescindibles para o noso traballo. O capitalismo heteropatriarcal, no seu proceso de globalización, fixo medrar as condicións de precariedade económica, social, afectiva,

etc., das persoas, con diferentes intensidades, en todos os continentes, cun obxectivo nido: acelerar a mercantilización da vida e do planeta.

Como apuntamos no documento de estratexia de Entrepobos:

«A economía feminista veu demostrándose como unha ferramenta imprescindible para abordar o conflito capital-vida, a partir das premisas que a fundamentan: primeira: recoñecer a economía como algo que vai máis alá das fronteiras desa economía clásica que a limita á súa aplicación para o mercado lucrativo, incorporando o traballo de coidados non asalariado como parte do circuíto económico; segunda: “descubrir” o traballo de coidados e a consideración de que para comprender as relacións de xénero (división sexual do traballo) é clave entender o funcionamento do sistema económico; e terceira: a economía feminista leva implícito un compromiso político para contribuír á construción dun sistema socioeconómico máis xusto».

Por todo iso, fainos unha especial ilusión poder presentarvos hoxe esta publicación. Queremos deixar constancia e destacar en primeiro lugar a complicidade atopada no traballo de coordinación realizado polas editoras, **Cristina Carrasco Bengoa** e **Carme Díaz Corral**, coas que foi moi fácil concordar nos obxectivos e características da publicación que queríamos realizar. O propósito era explorar, tratar de recoller os novos retos e desenvolvementos da economía

Cristina Carrasco Bengoa

Carme Díaz Corral

feminista, con aportacións dende diferentes áreas e niveis de abordaxe, amosar que a economía feminista hoxe é un movemento teórico e activista que vive un momento de renovada vitalidade e con capacidade para facer aportacións imprescindibles de ser tidas en conta polos movementos emancipadores en moi diversas áreas e contextos.

As limitacións de espazo e de tempo coas que temos traballado no nos permitiron contar con outras das cada vez máis numerosas voces, consagradas ou emerxentes, que están aportando interesantes reflexións neste campo, pero o traballo e a capacidade de convocatoria das editoras fixo posible contar con colaboracións, que cumpren con fartura os obxectivos que nos propuñamos. Por isto queremos agradecer tamén ás autoras que fixeron unha aportación desinteresada a esta causa:

- **Silvia Federici**, *Economía feminista entre movimientos e instituciones: posibilidades, límites, contradicciones*

- **Amaia Pérez Orozco**, *¿Espacios económicos de subversión feminista?*
- **Mertxe Larrañaga Sarriegi** y **Yolanda Jubeto Ruiz**, *Contribuciones de la economía feminista a la construcción de una economía solidaria*
- **Natalia Quiroga Díaz** y **Verónica Gago**, *Una mirada feminista de la economía urbana y los comunes en la reinención de la ciudad*
- **Yayo Herrero**, *Economía ecológica y economía feminista: un diálogo necesario*
- **Corina Rodríguez Enríquez**, *Economía del cuidado y desigualdad en América latina: avances recientes y desafíos pendientes*.

Esperamos que esta publicación sexa de utilidade a todas as persoas e colectivos cos que compartimos desexos, soños e loitas cotiás, dos que aprendemos cada día, como aportación neste proceso de apoio mutuo para a construción dunha intelixencia colectiva común e antipatriarcal. ■

Esperamos que esta publicación sexa de utilidade a todas as persoas e colectivos cos que compartimos desexos, soños e loitas cotiás, dos que aprendemos cada día